

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 1999, 16, 271

Riigisaladuse seadus

Vastu võetud 26.01.1999

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesolev seadus sätestab riigisaladuse mõiste, riigisaladuseks olevateabe, riigisaladusele juurdepääsuning riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise korra alused.

§ 2. Mõisted

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmisestähenduses:

- 1) riigisaladus -- üksnes käesolevas seaduses sätestatud Eesti Vabariigi julgeoleku tagamise huvidesavalikuks tuleku eest kaitset vajav teave, mis on riigi omand, riigi kontrolli all või toodetud riigi poolt või riigijaoks;
- 2) salastatud teabekandja -- dokument või materiaalne objekt, missisaldab riigisaladust;
- 3) riigisaladuse valdaja -- asutus, institutsioon või juriidiline või füüsiline isik, kelle valduses on riigisaladus või salastatud teabekandja;
- 4) juurdepääsuvajadus -- töö- või teeneistusülesandest, samuti õppe- või uurimistööst tulenev riigisaladusega tutvumise või selle töötlemise vajadus, samuti seadusest tulenev õigus tutvuda kriminaalasjas, tsiviilasjas, haldusasjas või haldusõiguserikkumise asjas riigisaladust sisaldava teabekandjaga või osaleda riigisaladuseks oleva teabe käsitlemiselkohtumenetluse või kohtuelse menetluse käigus;
- 5) põhjendatud teadmismajadus -- vajadus teada või töödelda konkreetset riigisaladust või salastatud teabekandjat.

2. peatükk

RIIGISALADUS

§ 3. Riigisaladuse tasemed

(1) Riigisaladuseks oleva teabe tähtsusest lähtuvalt liigitab käesolev seadus riigisaladuse järgmisteks erineva salastatuse astmega saladusteks:

- 1) «konfidentsiaalse» tasemega riigisaladus;
- 2) «salajase» tasemega riigisaladus;
- 3) «täiesti salajase» tasemega riigisaladus.

(2) Salastatuse tasemed on käesoleva paragrahvi lõikes nimetatud nende tasemete tähtsuse suurenemise järjekorras.

§ 4. Teabekandja salastamistähtaeg

(1) Riigisaladust sisaldava teabekandja salastamistähtaeg on võrdneselles sisalduva riigisaladusesalastamistähtajaga.

(2) Teabekandja salastamistähtaja kulgu arvestatakse alates päevast, millal teabekandja registreeriti kuisalastatud teabekandja.

§ 5. «Konfidentsiaalse» tasemega riigisaladus

«Konfidentsiaalse» tasemega riigisaladuseks on järgmine teave:

- 1) Kaitseministeeriumi ja Kaitsepolitsei ameti tegevuskava tegutsemisekshädaolukorras, sealhulgas kriisiolukorras. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks. Salastatus kustub teabe kasutamisel hädaolukorras või kriisiolukorras;
- 2) Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni viivitamatu kokkukutsumise kriteeriumid. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 3) Vabariigi Valitsuse kinnitatud riiklikult tähtsate kodanikukaitsealaste ettevõtete ja asutusteloetelu, mille töö tagamine hädaolukorras, sealhulgas kriisiolukorras, on riigijulgeolekule olulisetähtsusega. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 4) kodanikukaitse korraldus maakonnas erakorralise seisukorra ajal ja sõjaajal. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks. Salastatus kustub erakorralise seisukorra või sõjaseisukorraväljakuulutamisel;
- 5) kaitseväge ja Kaitseliidu sõjaaja koosseis. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 6) väeosa tegevuskava eriolukorra ja erakorralise seisukorra ajal ning sõjaajal. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks. Salastatus kustub eriolukorra, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra väljakuulutamisel;
- 7) vangla tegevuskava eriolukorra ja erakorralise seisukorra ajal ning sõjaajal. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks. Salastatus kustub eriolukorra, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra väljakuulutamisel;
- 8) kaitseväge ja Kaitseliidu mobilisatsioonikava kaitseringkonna jamaakonna ulatuses. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 9) kaitseringkonna sideplaan ja väeosa sideskeem. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks;
- 10) riigisaladust valdava asutuse evakuatsiooniplaan. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 20 aastaks;
- 11) õhuväge integreeritud õhuseiresüsteemi side- ja infotehnoloogia allprojektid. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 12) vangla piirderajatiste, valve- ja sidesüsteemide ning muude kommunikatsioonide plaanid. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 13) Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside valduses või kasutuses olevate hoonete, ruumide, rajatiste, valve- ja sidesüsteemide ning muude kommunikatsioonide plaanid. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks;
- 14) Välisministeeriumi (sealhulgas välisesinduste) valve- ja sidesüsteemide plaanid. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks;
- 15) kaitseväge, Kaitseliidu ja piirivalve relva- ja laskemoonaladudening nende valve- ja sidesüsteemide ning muude kommunikatsioonide plaanid. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 16) Kaitsepolitsei ameti tööandja eluruumide üldarv ja koondandmed. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 17) Kaitsepolitsei ameti alarmsõidukite üldarv, koondandmed, arvestus ja kasutamine järelevalvetegevuses ning järelevalvete eri- ja erandtoimingute vahetuks läbiviimiseks kasutatavad transpordivahendid ja neid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 18) Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside telekommunikatsioonivõrgu erisideabonentide arvu ja koosseisu, samuti nende poolt kasutatavate telekommunikatsiooniteenuste arvu, liiki ning tehnilisi parameetreid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks.

§ 6. «Salajase» tasemega riigisaladus

«Salajase» tasemega riigisaladuseks on järgmine teave:

- 1) mobilisatsiooni läbiviimise tegevuskava. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 30 aastaks. Salastatus kustub mobilisatsiooni väljakuulutamisel;
- 2) kaitseväge ja Kaitseliidu sõjaaja struktuur. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 3) riskianalüüsi kokkuvõte, mis kirjeldab põhiseaduslikku korda ähvardavaid ohte, planeeritavaid meetmeid ja ressurside vajadust ohtude ennetamiseks ning nendest tulenevate hädaolukordade lahendamiseks. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;

- 4) strategilised ja sõjalised uuringud ning nendeläbiviimiseks riigieelarvest eraldatavatevahendite jaotust puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 15 aastaks;
- 5) julgeoleku- ja mobilisatsioonivaru nomenklatuur ja kogused. Seda teavetsisaldav teabekandjasalastatakse 10 aastaks;
- 6) statsionaarselt paigaldatud relvi ja nende laskesektoreid puudutav teave. Seda teavet sisaldavteabekandja salastatakse 20 aastaks;
- 7) kaitseväge ja Kaitseliidu sideplaan. Seda teavet sisaldavteabekandja salastatakse 30 aastaks;
- 8) Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside telekommunikatsioonivõrgupaiknemist, ühendusi ja ühenduspunkte, samuti võrgu ja selle seadmete konfiguratsiooni, võimsust, sagedusi ning teisi parameetreid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 15 aastaks;
- 9) Kaitsejõudude Peastaabi ja Kaitsepolitsei ameti poolt jätitud tegevuse käigus kogutud teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks. Salastatus kustub teabekasutamisel kriminaalmenetluses;
- 10) Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse koosseis, välja arvatud administratiivjaoskond. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 11) Kaitsepolitsei ameti struktuur, välja arvatud õiguse- ja haldusosakond, majandusosakond ja korrapidamisosakond ning regionaalsed struktuuriüksused. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 12) Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksusele ning Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside struktuuriüksustele pandud ülesanded ja struktuuriüksuste teenistujate ja seal teenivate isikute konkreetsed tööülesanded. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 13) Kaitsepolitsei ameti teenistujate üldarv ja koondandmed ning üksnes jälitustegevusega seonduvaid tööülesandeid täitvate teenistujate koosseis. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 14) kaitseväge, Kaitseliidu, Kaitsepolitsei ameti, piirivalve ja Vanglate Ameti relvade jalaskemona üldarv ja nende jaotust puudutav teave ning Kaitsepolitsei ameti politseierivahendite üldarv. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 15) Kaitsejõudude Peastaabi luure ja vastuluurega tegeleva struktuuriüksuse, Kaitsepolitsei ameti ja Valitsusside eelarve kulude ja investeeringute mis tahes liigendus. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks;
- 16) Kaitsepolitsei ameti riigivara majandamise kava. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 10 aastaks;
- 17) Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite võirelvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse (RT I 1995, 17, 233) § 5 lõike 2 punktis 1 sätestatud korras Kaitsepolitsei ametile julgeoleku- või luureorgani teenistuses olemise või sellega koostöö tegemise kohta isikliku ülestunnistuse esitanud isikut puudutavad andmed, välja arvatud juhul, kui julgeoleku- või luureorgani teenistuses olnud või sellega koostööd teinud isik on eeltoodud teenistuse või koostöögaseonduvalt rikkunud sel ajal kehtinud seadusi või toime pannud inimsusevastaseid kuritegusid või sõjakuritegusid ning seaduse rikkumine või kuriteotoimepanemine selle isiku poolt on kohtulikult tõendatud jõustunud kohtulahendiga või kui julgeoleku- või luureorgani teenistuses oli või tegi sellega koostööd Vabariigi President või Riigikogu, Vabariigi Valitsuse või Riigikohtu liige. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid sealhulgas mitterohkem kui 50 aastat teabekandja salastamisest arvates;
- 18) Kaitsejõudude Peastaabi, Kaitsepolitsei ameti või Riigikantselei koordinatsioonibüroo koostatud ohuprognosis. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 25 aastaks;
- 19) Kaitsejõudude Peastaabi, Kaitsepolitsei ameti ja Riigikantselei koordinatsioonibüroo koostöövälisriigi julgeolekuasutusega. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks, kui vastavariigiga ei ole kokku lepitud teisiti.

§ 7. «Täiesti salajase» tasemega riigisaladus

«Täiesti salajase» tasemega riigisaladuseks on järgmine teave:

- 1) riiklik tegevuskava tegutsemiseks eriolukorra ja erakorralisesisukorra ajal ning sõja ajal. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks. Salastatus kustub eriolukorra, erakorralisesisukorra või sõjaseisukorra väljakuulutamisel;

- 2) Kaitsejõudude Peastaabi ja Kaitsepolitseiämetyjälitustegevuse meetodid, taktika ningjälitustegevuses kasutatavad tehnilised vahendid. Seda teavet sisaldav teabekandjasalastatakse50 aastaks;
- 3) Kaitsepolitseiämety jälitustegevus koostöövälisriikide politsei- ja julgeolekuasutustega ningselle käigus vahetatav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse50 aastaks;
- 4) Kaitsepolitseiämety poolt jälitustegevuse käigus kogutudteabest moodustatud elektroonilisedandmekogud ja neid puudutav teave. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse50 aastaks;
- 5) Kaitsejõudude Peastaabi ja Kaitsepolitseiämety poolt alaliseosalajasele koostööle kaasatudisikud ja variisikud ning nende isikuandmed. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse75 aastaks.Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid sealhulgasmitte rohkem kui 50 aastatteabekandja salastamisest arvates;
- 6) Kaitsepolitseiämety initsiatiivil jälitustegevuse käigusasutatud varistruktuuride seotusKaitsepolitseiämetyga. Seda teavet sisaldav teabekandja salastatakse 50 aastaks. Salastatuskustub teabekasutamisel kriminaalmenetluses;
- 7) Kaitsepolitseiämety ja Valitsusside krüpteeritudinfosüsteemi paiknemist, samuti süsteemija selle seadmete konfiguratsiooni, võimsust ja teisi parameetreid puudutav teave. Sedateavet sisaldavteabekandja salastatakse 15 aastaks;
- 8) Kaitsepolitseiämety ja Valitsusside poolt kasutatavat infoturvet puudutavteave. Seda teavetsisaldav teabekandja salastatakse 15 aastaks.

§ 8. Välisriigi riigisaladus

- (1) Välisriigi riigisaladust või välisriigi poolt salastatudteabekandjaid töödeldakse vastavaltvälislepingutele.
- (2) Välisriigi poolt salastatud teabekandja salastamistähtajamääramisel ja pikendamisel juhindutaksevälislepingutest.
- (3) Välisriigi poolt salastatud teabekandja salastatuse kustumisel võikustutamisel juhindutaksevälislepingutest.
- (4) Juhul kui välisriigi riigisaladus on ühtlasi riigisaladusekskäesoleva seaduse §-des 5, 6 või 7sätestatud juhtudel, rakendatakse välisriigilt saadud riigisaladuse või selleteabekandja suhtes käesolevas seadusesätestatud.

3. peatükk

TEABEKANDJA SALASTATUSE KUSTUMINEJA KUSTUTAMINE NING TEABEKANDJASALASTAMISTÄHTAJA PIKENDAMINE

§ 9. Teabekandja salastatuse kustumine

- (1) Teabekandja salastatus kustub teabekandja salastamistähtajamöödumisel.
- (2) Teabekandja salastatus ei kustu põhjusel, et selles sisalduv teave ontulnud ebaseaduslikult avalikuksvõi on avalikustatud teabekandjas sisalduva riigisaladusega sarnane teave.
- (3) Riigisaladuse valdaja on kohustatud vähemalt üks kord aastasvaatama üle tema valduses olevadsalastatud teabekandjad ning salastatuse kustumisel tegema teabekandjale vastava märke.

§ 10. Riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegsekustutamise ja salastamistähtajapikendamise alused

- (1) Kui riigisaladuseks olev teave ei vaja enam riigi julgeoleku tagamise huvideskaitset avalikuks tulekueest, võidakse selle teabe salastatus kustutada ennetähtaegselt käesolevaseadusega sätestatud korras.
- (2) Kui riigisaladuseks olev teave vajab riigi julgeoleku tagamise huvides kaitsetavalikuks tuleku eest kapärast ettenähtud salastamistähtaja möödumist, võidakseselle teabe salastamistähtaega pikendada, kuid kokkumitte rohkem kui 50 aastaks.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatu ei laienekäesoleva seaduse § 5 punktides 13 ja 14, § 6punktides 15, 17 ja 19 ning § 7 punktides 1--6 nimetatudteabele.

§ 11. Riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegsekustutamise või salastamistähtajapikendamise kord

- (1) Riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegse kustutamisevõi salastamistähtaja pikendamiseotsustab Vabariigi Valitsus korraldusega.
- (2) Vabariigi Valitsus võib kehtestada riigisaladuseks oleva teabe liigid, mille salastatuse ennetähtaegsekustutamise või salastamistähtaja pikendamise otsustab.

- 1) minister käskkirjaga -- ministeeriumi valitsemisalakäsitlevates küsimustes;
- 2) kaitseväge juhataja või kaitseväge ülemjuhatajakäskkirjaga -- kaitseväge või Kaitseliitu käsitlevates küsimustes.
- (3) Taotlus riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegseks kustutamiseks või salastamistähtajapikendamiseks Vabariigi Valitsuse poolt esitatakse ministri kaudu, kelle juhitavaministeeriumi valitsemisala taotlus käsitleb. Muudel juhtudel esitatakse taotlus siseministri kaudu. Ministril on õigus suunata taotlusriigisaladuse kaitse komisjonile arvamuse andmiseks.
- (4) Taotlus riigisaladuseks oleva teabe salastamistähtaja pikendamise kohta tuleb esitada vastavalt Vabariigi Valitsusele, ministrile või kaitseväge juhatajale või ülemjuhatajale vähemalt kolm kuud enne teabesalastamistähtaja lõppemist.
- (5) Otsuse ärakiri riigisaladuseks oleva teabe salastatuse ennetähtaegse kustutamise või salastamistähtajapikendamise kohta edastatakse kohe kõigile seda teavet sisaldavate teabekandjate valdajatele.

4. peatükk

RIIGISALADUSE KAITSE

§ 12. Riigisaladuse kaitse korraldus

(1) Riigisaladuse kaitse tagatakse:

- 1) riigisaladusele juurdepääsu korra järgimise jätgamisega;
- 2) riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemisele kehtestatud nõuete järgimise ja tagamisega;
- 3) riigisaladuse hoidmisega ebaseadusliku avalikuks tuleku eest;
- 4) kriminaal- ja distsiplinaarvastutuse kohaldamisega riigisaladusele juurdepääsu korra ning riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise nõuete eiramise ning riigisaladuse ebaseadusliku avalikustamise eest.

(2) Riigisaladuse kaitse kord kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega. Riigisaladuse kaitse korras sätestatakse:

- 1) nõuded riigisaladust valdavale asutusele, institutsioonile ning juriidilisele isikule riigisaladuse kaitsekorraldamiseks;
- 2) riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise täpsem kord;
- 3) nõuded salastatud teabekandjate hoiukohtadele, edasitoimetamisele, veovahendajatele ja veole;
- 4) nõuded Kaitsepolitseiameti ja Kaitsejõudude Peastaabitöökorraldusele käesoleva seadusega (§ 16) neile pandud kontrolli teostamisel.

§ 13. Riigisaladuse hoidmise kohustus

(1) Isik, kellel ei ole õigust juurdepääsuks riigisaladusele, kuid kellele on teatavaks saanud riigisaladus, on kohustatud hoidma seda saladuses.

(2) Isik, kellel ei ole õigust juurdepääsuks riigisaladusele, kuid kelle valdusesse on sattunud salastatud teabekandja, on kohustatud andma selle viivitamata Kaitsepolitseiametile.

§ 14. Riigisaladusele juurdepääsu omava isikukohustused

Riigisaladusele juurdepääsu omav isik on kohustatud:

- 1) hoidma saladuses talle teatavaks saanud riigisaladust;
- 2) kaitsma tema valduses olevat salastatud teabekandjat avalikuks tuleku ja kõrvalise isiku juurdepääsueest;
- 3) teatama asutuse juhile ja vastavale julgeolekukontrolli asutusele kohe igast isikust, kes püüab mis tahes viisil saavutada ebaseaduslikku juurdepääsu riigisaladusele;
- 4) teatama asutuse juhile ja vastavale julgeolekukontrolli asutusele viivitamata igast temale teatavaks saanud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusakti nõueterikkumisest;

5) teatama vastavale julgeolekukontrolli asutusele kohe oma nime, elukohavõi postiaadressi muutumisest.

§ 15. Riigisladust valdava asutuse, institutsiooni ja juriidilise isiku kohustused

(1) Riigisladust valdava asutuse, institutsiooni ja juriidilise isiku juht onkohustatud määrama isiku javajaduse korral tema asendaja, kes korraldab riigisladuse kaitset ning vastutab kaesolevaseaduse ja selle aluselantud õigusaktidega kehtestatud nõuete täitmise eest, ning ametikohad,millel töötamise eeltingimuseks onjuurdepääsu omamine riigisladusele.

(2) Kaesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud vastutav isik peaballuma riigisladuse kaitse korraldamiseküsimuses vahetult asutuse, institutsiooni või juriidilise isiku juhile. Vajadusekorral moodustatakse riigisladusekaitset korraldav struktuuriüksus.

(3) Lisaks kaesolevas seaduses sätestatud muudele kohustustele onriigisladust valdav asutus, institutsioonja juriidiline isik kohustatud kooskõlastatult Kaitsepolitsei ameti võiKaitsejõudude Peastaabiga vastavalt nendeseaduses sätestatud pädevusele kehtestama kaesolevast seadusest ja sellealusel antud õigusaktidest tulenevadjuhendid, reguleerimaks juurdepääsu riigisladusele ning riigisladusetöötlemist ja kaitset.

§ 16. Kaitsepolitsei ameti ja Kaitsejõudude Peastaabikohustused ja õigused riigisladusekaitse korraldamisel

(1) Riigisladuse kaitset korraldab ja kontrolli kaesoleva seadusetäitmise üle teostab Kaitsepolitsei amet,kaitseväes ja Kaitseliidus Kaitsejõudude Peastaap.

(2) Kaitsepolitsei amet ja Kaitsejõudude Peastaap on vastavalt kohustatud:

1) kontrollima riigisladust valdava asutuse, institutsiooni ja juriidiliseisiku riigisladuse kaitseprogrammide ja süsteemide olemasolu ja korrasolekut ning töötajatejuurdepääsu riigisladusele;

2) kontrollima riigisladuse ja salastatud teabekandjatetöötlemise vastavust nõuetele;

3) välja selgitama kaesoleva seaduse ja selle alusel antudõigusaktide nõuete rikkumisi;

4) tegema riigisladuse kaitse komisjonile ettepanekuid esinevate puudusteja õiguserikkumiste vältimiseksja kõrvaldamiseks;

5) korraldama regulaarselt koolitust riigisladuse kaitse küsimustes.

(3) Kaitsepolitsei ametil ja Kaitsejõudude Peastaabil on kontrollimisekäigus õigus tutvuda kogu vajalikuteabega ning teha asutusele, institutsioonile ja juriidilisele isikule kohustuslikke ettekirjutusriigisladuse seadusest tulenevate nõuete rikkumise või rikkumise ohu kõrvaldamiseks.

(4) Kui kontrollimise käigus on välja selgitatud kaesolevaseaduse või selle alusel antud õigusaktidegakehtestatud nõuete rikkumine, mis võib kaasa tuua riigisladuse avalikuks tuleku,on vastavaltKaitsepolitsei ametil või Kaitsejõudude Peastaabil õigus tehakontrollitavale asutusele, institutsioonile ja juriidilisele isikule kohustuslik ettekirjutusriigisladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise peatamise kohta ningvajaduse korral võtta salastatud teabekandjad ajutiselt hoiule kuni vajalike tingimusteloomiseni.

(5) Salastatud teabekandjaid valdava asutuse, institutsiooni või juriidiliseisiku tegevuse lõpetamisel antakesalastatud teabekandja hoiule vastavalt Kaitsepolitsei ametile või KaitsejõududePeastaabile või kooskõlastatultnendega Rahvusarhiivi.

§ 17. Riigisladuse kaitse komisjon

(1) Riigisladuste kaitse koordineerimiseks ja korraldamiseks moodustab VabariigiValitsus riigisladusekaitse komisjoni (edaspidi *komisjon*).

(2) Komisjon:

1) teeb Vabariigi Valitsusele ettepanekuid riigisladuse kaitsekorraldamiseks;

2) vaatab läbi avaldusi ja kaebusi kaesoleva seaduse ja sellealusel antud õigusaktide ebaseaduslikukohaldamise või kohaldamata jätmise kohta ministri või kaitsevägejuhataja poolt ning informeerib VabariigiValitsust läbivaatamise tulemustest;

3) vaatab läbi avaldusi ja kaebusi kaesoleva seaduse ja sellealusel antud õigusaktide ebaseaduslikukohaldamise või kohaldamata jätmise kohta täidesaatva riigivõimuasutuse või ametiisiku (välja arvatudminister või kaitseväge juhataja) poolt, esitades nende kohta oma arvamusevõi saates need läbivaatamiseksvastavale ministriumile või kaitseväge juhatajale;

4) annab Vabariigi Valitsusele arvamuse riigisladust käsitlevateõigusaktide ja välislepingute eelnõudekohta;

5) vaatab läbi ja kinnitab Siseministeeriumi kantsleri jaasekantslerite, Kaitsepolitsei ameti peadirektori ja tema asetäitja ning Kaitsejõudude Peastaabi ülema ja tema asetäitjasuhtes teostatud julgeolekukontrolli tulemused.

(3) Komisjoni kuuluvad Kaitseministeeriumi, Siseministeeriumi, Välisministeeriumi, Riigikantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Kaitsejõudude Peastaabi ning Kaitsepolitseiametiesindajad. Komisjoni esimees on siseminister. Komisjoni koosseisu ja töökorra kinnitab Vabariigi Valitsus.

(4) Komisjoni koosseisu ja töökorra kinnitab Vabariigi Valitsuskorraldusega.

5. peatükk

RIIGISALADUSE JA SALASTATUDTEABEKANDJATE TÖÖTLEMINE

§ 18. Riigisaladuse ja salastatud teabekandjatöötlamise mõiste

Riigisaladuse ja salastatud teabekandja töötlemine on riigisaladuse või salastatud teabekandja märgistamine, arvestus, kogumine, hoidmine, säilitamine, kasutamine, reprodutseerimine, väljavõtete tegemine, edastamine või hävitamine või mitu eeltoodud toimingut, sõltumata toiminguteteostamise viisist või kasutatavatest vahenditest.

§ 19. Salastatud teabekandja märgistamine

(1) Salastatud teabekandjale tuleb teha:

1) salastusmärke;

2) märke teabe salastamise aluse kohta.

(2) Salastatud teabekandja märgistatakse vaid järgmiselt:

1) «täiesti salajase» tasemega riigisaladust sisaldav teabekandja märgistatakse salastusmärkega «TÄIESTISALAJANE»;

2) «salajase» tasemega riigisaladust sisaldav teabekandja märgistatakse salastusmärkega «SALAJANE»;

3) «konfidentsiaalse» tasemega riigisaladust sisaldav teabekandja märgistatakse salastusmärkega «KONFIDENTSIAALNE».

(3) Salastatud dokumendi igale lehele tehakse salastusmärke ning esileheletäiendavalt ka märke teabesalastamise aluse kohta.

(4) Salastatud dokumendil tervikuna on tema eri osade kõrgeimriigisaladuse tase, mille kohta tehakse märgedokumendi esilehele.

(5) Materiaalsele objektile kantakse salastusmärke ainult siis, kui selle struktuuri, sisu või väliskülje uurimisel, sellega operatsioonide teostamisel, selle testimisel, samuti kasutamise või rakendamise käigus on võimalik teada saada riigisaladust.

§ 20. Salastatud dokumendi koostamine ja vormistamine

(1) Salastatud dokumendi koostamisel ja vormistamisel juhendatakse haldusdokumentide vormistamisepõhinõuetest riigisaladuse kaitse korrast tulenevate erisustega.

(2) Salastatud teabekandja kuulub kohustuslikule registreerimisele.

§ 21. Salastatud teabekandja säilitamine ja hävitamine

(1) Teabekandja, mille salastamistähtaeg on kustunud või kustutatud, kuid millel on väärtus ühiskonnale, riigile või isikule, antakse üle Rahvusarhiivile kooskõlas arhiiviseadusega (RT I 1998, 36/37, 552).

(2) Teabekandja, mille salastamistähtaeg on kustunud või kustutatud, kuulub hävitamisele, kui see on kaotanud oma praktilise väärtuse.

(3) Salastatud teabekandja hävitatakse viisil, mis teeb võimatuksselles sisaldunud teabe taastamise.

6. peatükk

JUURDEPÄÄS RIIGISALADUSELE

Juurdepääsu alused

§ 22. Riigisaladusele juurdepääsu alused

Juurdepääs riigisaladusele on isiku õigus tutvuda riigisaladusega ningtöödelda riigisaladust ja salastatudteabekandjat:

- 1) ametikohajärgselt;
- 2) riigisaladusele juurdepääsu loa alusel;
- 3) uurija, prokuröri või kohtu määruse alusel.

§ 23. Juurdepääs riigisaladuseleametikohajärgselt

Õigus juurdepääsuks riigisaladusele, sõltumata sellesalastatuse tasemest, on ametikohajärgselt:

- 1) Vabariigi Presidendil talle Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antudõigusaktidega pandud ülesannete täitmiseks;
- 2) Riigikogu liikmel Riigikogu töökorra seaduses(RT 1992, 46, 582; RT I 1999, 2, 44) sätestatudjuhtudel;
- 3) Vabariigi Valitsuse liikmel Vabariigi Valitsuse seaduses (RT I1995, 94, 1628; 1996, 49, 953; 88,1560; 1997, 29, 447; 40, 622; 52, 833; 73, 1200; 81, 1361 ja 1362; 87, 1468; 1998, 28, 356;36/37, 552;40, 614; 107, 1762; 111, 1833) sätestatud juhtudel;
- 4) kohtunikul kohtumenetluse seadustes sätestatud juhtudel;
- 5) kaitseväe juhatajal ja ülemjuhatajal riigikaitsetkäsitlevates seadustes sätestatud juhtudel;
- 6) õiguskantsleril õiguskantsleri tegevuse korraldamiseseaduses (RT I 1993, 25, 436; 1996, 81, 1448)sätestatud juhtudel;
- 7) riigikontrolöri Riigikontrolli seaduses (RT I 1995, 11, 115;23, lk 792, õiend; 1996, 81, 1448; 1997,5/6, 32; 77, 1311) sätestatud juhtudel;
- 8) Eesti Panga presidendil ning Eesti Panga Nõukogu esimehel jaliikmel Eesti Panga seaduses (RT I1993, 28, 498; 30, lk 743, õiend; 1994, 30, 463; 1998, 64/65, 1006)sätestatud juhtudel.

§ 24. Juurdepääs riigisaladuselejuurdepääsuloa alusel

- (1) Riigisaladusele juurdepääsu õigus on vastava tasemegajuurdepääsuluba omaval isikul, kellel onpõhjendatud teadmismvajadus.
- (2) Kõrgema tasemega riigisaladusele juurdepääsu luba annabõiguse juurdepääsuks ka madalama tasemegariigisaladusele. Madalama tasemega riigisaladusele juurdepääsu luba ei annaõigust juurdepääsuks kõrgematasemega riigisaladusele.
- (3) Riigisaladuse valdaja on kohustatud enne riigisaladuselejuurdepääsu lubamist iga kord kontrollima, kasisikul on vastava tasemega riigisaladusele juurdepääsu luba ja veendumata, et isikulon põhjendatudteadmismvajadus.

§ 25. Juurdepääs riigisaladusele uurija,prokuröri või kohtu määruse alusel

«Konfidentsiaalse» või «salajase» tasemegariigisaladusele juurdepääsu õigus on kriminaal-, tsiviil-, haldus- või haldusõiguserikkumise asja kohtueelse menetlemise või kohtumenetluseosalisel uurija, prokuröri või kohtumääruse alusel kohtumenetluse seadustes ettenähtud juhtudel ja korras.

§ 26. Välismaalaste juurdepääsriigisaladusele

- (1) Välisriigi kodanik või kodakondsuseta isik (edaspidi*välismaalane*) võib taotleda juurdepääsuluba, kui riigisaladust valdaval asutusel on selle isiku riigisaladusele juurdepääsu lubaminevajalik seoses asutusele pandudülesannete täitmise ja isikul on vajalikud eriteadmised või-õskused nende ülesannete täitmiselekaasaaitamiseks.
- (2) Julgeolekukontrolli Eestis ei pea läbima ja juurdepääsulubaei pea taotlema välismaalane, kellele ontehtud julgeolekukontroll välisriigis või kelle juurdepääsuõigustuleneb välislepingust.
- (3) Välismaalase juurdepääs riigisaladusele on piiratud. Sedavõib lubada ainult konkreetse programmi,projekti või lepingu osalemiseks või tegutsemiseks tegevusalal, kusvälismaalase eriteadmisi või -õskusi vajaläheb.

(4) Nende ametiasutuste nimekirja, kellel on õigus lubadavalismaalaste juurdepääsu riigisaladusele, kinnitab Vabariigi Valitsus korraldusega.

2. jagu

Juurdepääsuloa andmine, andmisest keeldumine, kehtivusepikendamine ja tühistamine ning julgeolekukontroll

§ 27. Juurdepääsuloa andmise, andmisest keeldumise, kehtivuse pikendamise ja tühistamisealused

(1) Juurdepääsuluba antakse juurdepääsuks teatud tasemega riigisaladusele lähtuvalt isikujuurdepääsuvajadusest.

(2) Juurdepääsuloa andmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Juurdepääsuloa andmise korras sätestatakse juurdepääsuloa andmise, andmisest keeldumise, kehtivusepikendamise ja tühistamise täpsem kord.

§ 28. Juurdepääsuloa või selle kehtivusepikendamise taotlemine

(1) Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamist võib taotleda ning taotluse võib rahuldada üksnes juhul, kui isikul on juurdepääsuvajadus. Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamist ei või taotleda, samuti seda anda ainult eesmärgil lubada isikule sissepääs riigisaladuse kaitseks valvatavale alale või kergendada sealliikumist.

(2) Juurdepääsuluba taotlev isik peab olema vähemalt 18-aastane Eesti kodanik.

(3) Juurdepääsuloa saamiseks või selle kehtivusepikendamiseks esitab isik julgeolekukontrolli asutusele juurdepääsuvajadust põhjendava ja loa saamist või pikendamist toetava asutuse kaudu vastavalt taotletavale riigisaladuse tasemele avalduse, millele lisatakse järgmised dokumendid:

1) asutuse kiri, milles põhjendatakse töö-, teenistus- või lepingulises suhtes oleva või seda taotleva isikujuurdepääsuvajadust ja toetatakse loa saamist või selle kehtivusepikendamist;

2) juurdepääsuloa taotlemisel vastavalt taotletavale riigisaladuse tasemele täidetud ankeet või juurdepääsuloa kehtivuse pikendamisel vastavalt taotletavale riigisaladuse tasemele täidetud ankeedi lisa;

3) taotleja kirjalik nõusolek, millega lubatakse julgeolekukontrolliteostaval asutusel saada isiku kohtateavet füüsilistelt isikutelt ja juriidilistelt isikutelt ning nende asutustelt ja organitelt juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise otsustamiseks, loa kehtivusajal ja kolme aastajooksul pärast selle lõppemist.

(4) Juurdepääsuloa kehtivuse pikendamiseks esitatakse käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud avaldus koossellele lisatud dokumentidega julgeolekukontrolli teostavale asutusele hiljemalt kolm kuud enne juurdepääsuloa kehtivuse lõppemist.

(5) Juurdepääsuloa või selle kehtivuse pikendamise taotlemise avalduse ning taotleja ankeedi ja nõusolekuvormi kehtestab Vabariigi Valitsus korraldusega.

§ 29. Julgeolekukontroll

(1) Juurdepääsuloa saamiseks või selle kehtivusepikendamiseks peab seda taotlev isik läbimajulgeolekukontrolli. Julgeolekukontrolli eesmärk on selgitada välja isikuvastavus juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise tingimustele.

(2) Julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitsei amet, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhtudel.

(3) Kaitsejõudude Peastaap teostab julgeolekukontrolli:

1) kaitseväes ja Kaitseliidus;

2) lepingulises tegevteenistuses olevate kaitseväelaste suhtes Kaitseministeeriumis (välja arvatud kantslerja ase-kantsler) ja selle valitsemisala asutustes, piirivalves, Päästeametis ja sõjaväeasutustes.

(4) Julgeolekukontrolli teostatakse jälitustegevuse seaduses (RT I1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663) sätestatud korras.

(5) Julgeolekukontrolli teostaval asutusel on õigus isikut kontrollida ka juurdepääsuloa kehtivusajal ning kolme aasta jooksul pärast selle lõppemist.

§ 30. Juurdepääsuloa andmine või selle kehtivuse pikendamine

(1) Juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamisealuseks on teostatud julgeolekukontrolli alusel tehtud otsustus, mis peab tuginema kogu julgeolekukontrolli käigus kogutud teabele.

(2) Julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe vaatab julgeolekukontrolliteostanud asutuses läbi selleks moodustatud komisjon, kes teeb asutuse juhile ettepaneku juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise kohta. Juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise otsustab julgeolekukontrolliteostanud asutuse juht hiljemalt kolme kuu jooksul, arvates nõuetekohase avalduseesitamisest.

(3) Juurdepääsuks «täiesti salajase» ja «salajase» tasemega riigisaladusele antakse isikule juurdepääsulubavõipikendatakse selle kehtivust kuni kolmeks aastaks. Juurdepääsuks «konfidentsiaalse» tasemega riigisaladusele antakse isikule juurdepääsuluba või pikendatakse selle kehtivust kuni 10 aastaks.

(4) Ajutise juurdepääsuvajaduse korral antavajuurdepääsuloa kehtivusaeg ei või ületada selle isiku ajutisesülesandes või töös osalemise tähtaega.

(5) Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamine vormistatakse julgeolekukontrolli teostanud asutuse turvaelementidega kirjalangil asutuse juhi allkirjaga. Juurdepääsuloal võiselle kehtivuse pikendamise teatiselpeavad olema järgmised andmed:

1) juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise kuupäev ja otsuse number;

2) otsuse tegemise alus;

3) juurdepääsuloa saanud isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood;

4) juurdepääsuloa saanud isiku töö- ja ametikoht;

5) riigisaladuse tase, millele lubatakse isiku juurdepääs;

6) juurdepääsuloa kehtivusaeg.

(6) Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamise teatisaadetakse juurdepääsuvajadust põhjendanud jaloa saamist toetanud asutuse kaudu loa saajale viie tööpäeva jooksul. Juurdepääsuvajadust põhjendanud ja loa saamist toetanud asutus võtab isikult allkirja kohustuse kohta hoida temaletöö või teenistuse kaudu teatavakssaavat riigisaladust ning saadab selle julgeolekukontrolli teostanud asutusele. Kohustuse vormi kehtestab Vabariigi Valitsus korraldusega.

§ 31. Juurdepääsuloa andmisest või selle kehtivuse pikendamisest keeldumise alused

(1) Juurdepääsuluba andmast või selle kehtivust pikendamast keeldutakse isikule:

1) kes ei vasta käesoleva seaduse § 28 lõikes 2 sätestatud tingimustele;

2) kelle kohus on tunnistanud teovõimetuks;

3) kelle tegevus on olnud või on suunatud Eesti riigi ja temajulgeoleku vastu;

4) kes töötab välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 26 sätestatud juhul;

5) kes on töötanud Eestit okupeerinud riigi luure- või julgeolekuteenistuses, välja arvatud Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud võinendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korraseduses sätestatud korras Kaitsepolitseiametile julgeoleku- või luureorgani teenistuses olemise või sellegakoostöö tegemise kohtaisikliku ülestunnistuse esitanud isikule, samuti välja arvatud käesolevaseaduse §-s 26 sätestatud juhul;

6) kes on ideoloogiliselt või kultuuriliselt seotud organisatsiooniga, mis oma tegevusega eirab avalikkukorda või mille eesmärk on riigikorra vägivaldne muutmine;

7) kes on kriminaalmenetluse osaline kahtlustatavana, süüdistatavana või kohtualusena;

8) kellel on karistatus tahtliku kuriteo toimepanemise eest;

9) keda on karistatud riigivastase või ametialase kuriteo toimepanemise eest;

10) kes kannab kriminaalkaristust;

11) kellele varem antud juurdepääsuluba on tühistatud riigisaladuse seaduse ja selle alusel antud õigusaktisätete rikkumise tõttu;

12) kellel on sõltuvus narkootilistest ainetest või alkoholist;

13) kellel on kinnistuvaid harrastusi, mis võivad kaasa tuua temamajandusliku või muu sõltuvuse;

14) kes on julgeolekukontrolli teostavale asutusele esitatudriigisaladusele juurdepääsu loa taotleja ankeedisvõi vestlusel varjanud andmeid, esitanud võltsitud andmeid võivaleinformatsiooni;

15) kellel puudub juurdepääsuvajadus.

(2) Juurdepääsuloa andmisest või selle kehtivusepikendamisest keeldumise korral saadab julgeolekukontrolliteostanud asutus viie tööpäeva jooksul juurdepääsuvajadustpõhjendanud ja loa saamist toetanud asutusele ningjuurdepääsuloa taotlejale tõestatud ära kirja loa andmisest võiselle kehtivuse pikendamisest keeldumise otsusest.

§ 32. Juurdepääsuloa tühistamine

(1) Isikule keelatakse juurdepääs riigisaladusele jajuurdepääsuluba tühistatakse, kui:

1) isikul ei ole enam juurdepääsuvajadust;

2) isik on rikkunud käesoleva seaduse või selle alusel antudõigusakti nõudeid;

3) isik on lakanud vastamast juurdepääsuloa saamisetingimustele.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asjaoluilmnemisest on isiku töö- või teenistuskohajärgne asutus, institutsioon ja juriidiline isik kohustatud viivitamatult teatama julgeolekukontrolliteostavale asutusele.

(3) Juurdepääsuloa tühistab julgeolekukontrolli teostav asutus.

(4) Juurdepääsuloa tühistamisest teatatakse viivitamatultasutusele või juriidilisele isikule, kus töötab isik,kelle juurdepääsuluba tühistati.

(5) Juurdepääsuloa tühistamise korral vabastatakse isikametikohalt, millel töötamise eeltingimuseks onriigisaladusele juurdepääsu omamine.

(6) Juurdepääsuloa tühistamine ei vabasta luba omanud isikutriigisaladuse hoidmise kohustusest.

(7) Juurdepääsuvajaduse lühiajalisel äralangemiselvõib juurdepääsuloa jätta tühistamata.

7. peatükk

RAKENDUSSÄTTED

§ 33. Teabekandjate ülevaatamine

Riigisaladuse valdaja on kohustatud üle vaatama tema valduses oleva riigisaladuseja muu teabe ningmärgistama riigisaladust sisaldavad teabekandjad vastavalt käesoleva seaduse§-le 19. Kui teabekandjas sisalduvteave ei ole käesoleva seaduse kohaselt enam riigisaladus, loetakse teabekandja salastatuskustunuks ningteabekandjale tehakse sellekohane märg.

§ 34. Varem väljaantud juurdepääsulubadekehtivus

Enne käesoleva seaduse jõustumist väljaantudjuurdepääsuload kehtivad kuni nendes märgitud tähtajani.

§ 35. Varem kehtinud riigisaladuse seaduse aluselantud õigusaktide kehtivus

Enne käesoleva seaduse jõustumist kehtinud riigisaladuse seaduse(RT I 1997, 81, 1361) alusel antudVabariigi Valitsuse määrused -- osas, mis ei ole vastuolus käesoleva seadusesätetega --, kehtivad kuni nendeasendamiseni käesoleva seaduse alusel antud Vabariigi Valitsuse määrusega,kuid mitte kauem kui kuus kuud pärast käesoleva seaduse jõustumist.

§ 36. Kriminaalmenetluse koodeksi muutmine

Kriminaalmenetluse koodeksis(ENSV Ülemnõukogu Teataja1961, 1, 4 ja lisa; RT I 1998, 82--84, 1385;111, 1834; 1999, 4, 53) tehakse järgmised muudatused ja täiendused:

1) koodeksit täiendatakse §-ga 17¹ järgmises sõnastuses:

«§ 17¹. Juurdepääsriigisaladusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisadaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetaitmiseks.

(2) Uurijal ja prokuröriil on põhjendatud teadmisevajadusel õigus juurdepääsuks riigisadaladusele vastavatasemega riigisadaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral.

(3) Menetlusosalisel on õigus juurdepääsuks riigisadaladusele põhjendatud teadmisevajadusel vastava tasemegariigisadaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral või «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladusele uurija, prokuröri või kohtu põhlistatud määruse alusel, kui see on kriminaalasja lahendamisel vältimatult vajalik.

(4) Uurija, prokuröri või kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladusele, kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja «täiesti salajase» tasemegariigisadaladusele.»;

2) paragrahvi 105 lõike 2 punktis 1 sätestatud loetelust jäetakse välja arv «73¹».

§ 37. Kohtuniku staatuse seaduse täiendamine

Kohtuniku staatuse seaduses (RT 1991, 38, 473; 1993, 1, 2; RT I 1993, 24, 429; 1994, 13, 234; 40, 654; 81, 1382; 1995, 83, 1440; 1996, 51, 967; 73, 1294; 81, 1448; 1997, 28, 426; 93, 1557; 1998, 34, 487) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 täiendatakse lõikega 8 järgmises sõnastuses:

«(8) Riigikohus või Riigikohtu esimees esitab kohtuniku ametikohalennimetamiseks kohtunikukandidaadi, kes on läbinud julgeolekukontrolli ja tunnistatud vastavaks «täiestisalajase» tasemega riigisadaladusele juurdepääsuloa saamise tingimustele.»;

2) seadust täiendatakse §-ga 6¹ järgmises sõnastuses:

«§ 6¹. Kohtunikukandidaadijulgeolekukontroll

(1) Kohtunikukandidaat peab enne kohtunikuks nimetamist läbimajulgeolekukontrolli, et võidaks otsustada, kas lubada talle juurdepääsu riigisadaladusele.

(2) Julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitseiamet jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663) ettenähtud korras.

(3) Julgeolekukontrolli läbimiseks esitab kohtunikukandidaat Riigikohtukaudu Kaitsepolitseiametile «täiestisalajase» tasemega riigisadaladusele juurdepääsu loa taotleja täidetudankeedi ja kirjaliku nõusoleku, mille galubatakse julgeolekukontrolli teostaval asutusel saada julgeolekukontrolli teostamise ajal temakohta teavetfüüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt ja organitelt.»

§ 38. Kriminaalkodeksi muutmine

Kriminaalkodeksis (RT 1992, 20, 288; RT I 1997, 21/22, 353; 28, 423; 30, 472; 34, 535; 51, 824; 52, 833 ja 834; 81, 1361; 86, 1461; 87, 1466--1468; 1998, 2, 42; 4, 62; 17, 265; 23, 321; 30, 412; 36/37, 552 ja 553; 51, 756 ja 759; 59, 941; 98/99, 1576; 107, 1766; 108/109, 1783; 1999, 4, 53) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 73 lõiked 1--3 muudetakse jasõnastatakse järgmiselt:

«(1) «Konfidentsiaalse» tasemega riigisadaladuse avalikustamise või ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu lubamise eest, kui puuduvad salakuulamise tunnused, --karistatakse rahatrahvi võivadusekaotusega kuni kahe aastani.

(2) «Salajase» tasemega riigisadaladuse avalikustamise või ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu lubamise eest, kui puuduvad salakuulamise tunnused, --karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni nelja aastani.

(3) «Täiesti salajase» tasemega riigisadaladuse avalikustamise või ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu lubamise eest, kui puuduvad salakuulamise tunnused, --karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kaheksa aastani.»;

2) paragrahv 73¹ tunnistatakse kehtivuse kaotanuks;

3) paragrahv 258 tunnistatakse kehtivuse kaotanuks.»

§ 39. Haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmine

Haldusõiguserikkumiste seadustikus(RT 1992, 29, 396;RT I 1997, 66--68, 1109; 73, 1201; 81, 1361ja 1362; 86, 1459 ja 1461; 87, 1466 ja 1467; 93, 1561 ja 1563--1565; 1998, 2, 42; 17, 265;23, 321; 30, 410;34, 484; 36/37, 552 ja 553; 38, 562; 51, 756 ja 759; 52/53, 771; 60, 951 ja 952; 64/65,1004; 86/87, 1409;98/99, 1574; 103, 1695; 108/109, 1783; 1999, 4, 53) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 182¹tunnistatakse kehtivuse kaotanuks;

2) paragrahvi 186 lõikes 1 sätestatud loetelustjätetakse välja arv «182¹»;

3) seadustikku täiendatakse §-ga 220¹järgmises sõnastuses:

«§ 220¹. Juurdepääsriigisadalusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsriigisadalusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.

(2) Menetluses osaleval isikul on õigus juurdepääsriigisadalusele põhjendatud teadmismvajadusel vastavatasemega riigisadalusele juurdepääsu loa olemasolu korral või«konfidentsiaalse» või «salajase» tasemegariigisadalusele kohtu põhjendatud määruse alusel, kui see onhaldusõiguserikkumise asja lahendamisel vältimatultvajalik.

(3) Kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu«konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadalusele,kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja«täiestisalajase» tasemega riigisadalusele.»;

4) paragrahvi 228 lõike 1 punktist 1jätetakse välja arv «182¹» ning sama lõikepunktis 38 asendatakse sõnad«§-d 182¹ja» märgiga «§».

§ 40. Riigikogu töökorra seadusetäiendamine

Riigikogu töökorra seadust(RT 1992, 46, 582; RT I1999, 2, 44) täiendatakse §-ga 14¹järgmises sõnastuses:

«§ 14¹. Riigikogu liikmel onõigus juurdepääsuks riigisadalusele oma kohustuste täitmiseks.Riigikoguliikmele ei lubata juurdepääsu riigisadalusele, kui see seab ohtujälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2,3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise.

Riigikogu komisjoni koosseisu kuuluval Riigikogu liikmel on õigusjuurdepääsuks riigisadalusele komisjonimoodustamist käsitleva seaduse või Riigikogu otsusega sätestatud ulatuses,mis on vajalik komisjonile pandudülesannete täitmiseks.»

§ 41. Õiguskantsleri tegevuse korraldamise seaduse täiendamine

Õiguskantsleri tegevuse korraldamise seadust(RT I 1993, 25, 436;1996, 81, 1448) täiendatakse §-ga 24¹järgmises sõnastuses:

«§ 24¹. Õiguskantsleril onametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisadalusele Eesti Vabariigipõhiseaduseja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.»

§ 42. Eesti Panga seaduse täiendamine

Eesti Panga seadust(RT I 1993, 28, 498; 30, lk 743, õiend;1994, 30, 463; 1998, 64/65, 1006)täiendatakse §-ga 11¹järgmises sõnastuses:

«§ 11¹.Eesti Panga presidendi ning Eesti PangaNõukogu esimehe ja liikme juurdepääsriigisadalusele

Eesti Panga presidendil ning Eesti Panga Nõukogu esimehel ja liikmel onametikohajärgne õigusjuurdepääsuks riigisadalusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidegatalle pandud ülesannete täitmiseks.»

§ 43. Halduskohtumenetluse seadustiku täiendamine

Halduskohtumenetluse seadustikku(RT I 1993, 50, 694; 1994, 16,290; 28, 425; 1995, 29, 358 ja 359;1996, 37, 739; 1997, 16, 260; 30, 472; 87, 1468; 93, 1557; 95/96, 1575; 1998, 17, 265; 61, 981)täiendatakse§-ga 4¹järgmises sõnastuses:

«§ 4¹. Juurdepääsriigisadaladusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsriigisadaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.

(2) Protsessiosalisel on õigus juurdepääsuks riigisadaladusele põhjendatud teadmisevajadusel vastava tasemegariigisadaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral või «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladuselekohtu põhjendatud määruse alusel, kui see on haldusaja lahendamiselvältimatult vajalik.

(3) Kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladusele, kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja «täiestisalajase» tasemega riigisadaladusele.»

§ 44. Apellatsiooni ja kassatsiooni kriminaalkohtumenetluse seadustiku täiendamine

Apellatsiooni ja kassatsiooni kriminaalkohtumenetluse seadustikku (RT I 1993, 50, 695; 1994, 3, 15; 86/87, 1487; 1996, 6, 101; 31, 631; 48, 943; 1998, 17, 265; 51, 756) täiendatakse §-ga 4¹ järgmises sõnastuses:

«§ 4¹. Juurdepääsriigisadaladusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsriigisadaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetetäitmiseks.

(2) Menetlusosalisel on õigus juurdepääsuks riigisadaladusele põhjendatud teadmisevajadusel vastava tasemegariigisadaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral või «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladuselekohtu põhjendatud määruse alusel, kui see on kriminaalasja lahendamiselvältimatult vajalik.

(3) Kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisadaladusele, kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja «täiestisalajase» tasemega riigisadaladusele.»

§ 45. Jälitustegevuse seaduse muutmise ja täiendamine

Jälitustegevuse seaduses (RT I 1994, 16, 290; 1995, 15, 173; 1996, 49, 955; 1997, 81, 1361; 93, 1557; 1998, 47, 698; 50, 753; 51, 756; 61, 981; 98/99, 1575; 101, 1663) tehakse järgmised muudatused ja täiendused:

1) paragrahvi 7 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«6) asutada varistruktuure käesoleva seaduse §-s 7¹ sätestatud tingimustel ja korras;»;

2) seadust täiendatakse §-ga 7¹ järgmises sõnastuses:

«§ 7¹. Varistruktuuride asutamine, tegevus ja lõpetamine

(1) Kaitsepolitsei amet ja Politsei amet võivad varistruktuurina asutada järgmisi struktuure:

- 1) äriühingu või selle allüksuse;
- 2) sihtasutuse või selle allüksuse;
- 3) mittetulundusühingu või selle allüksuse;
- 4) füüsilisest isikust ettevõtja;
- 5) hallatava riigiasutuse või selle allüksuse;
- 6) avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isiku allüksuse;
- 7) väeosa või kaitsevägeasutuse allüksuse.

(2) Varistruktuuri asutamise ja lõpetamise otsustab siseminister kaitsepolitsei peadirektori või politsei peadirektori põhjendatud taotluse alusel. Asutamise taotluses tuleb näidata:

- 1) varistruktuuri asutamise vajadus;
- 2) asutatava varistruktuuri liik;
- 3) varistruktuuri asutamise ja tegevuse lõpetamise võimalused ning asutamiseks ja tegevuse lõpetamiseks tehtavad toimingud;
- 4) varistruktuuri asutamise ja tegevuse lõpetamise ning tegutsemise orienteeruvad kulud;

5) varistruktuuri orienteeruv tegutsemisperiood.

(3) Varistruktuur asutatakse ja lõpetatakse seaduses ettenähtudkorras. Varistruktuuri asutab ja lõpetab ningselle tegevust korraldab järelevalvemetkonna juhiga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel järelevalvemetkonna poolt alalise salajasele koostööle kaasatud isik või järelevalvemetkonnakoosseisuline töötaja.

(4) Varistruktuuri töötajaks vormistatakse järelevalvemetkonnajuhiga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel järelevalvemetkonna poolt alalise salajasele koostööle kaasatud isik või järelevalvemetkonna koosseisuline töötaja.

(5) Varistruktuuri töökorralduses peab järgima kõikiseaduslikke protseduure, mida tuleb järgida sama liikiavalikul struktuuril, sealhulgas töötasu ja maksude maksmisel.

(6) Varistruktuuri asutaval või asutanud järelevalvemetkonnal on õigus eraldada rahalisi vahendeid varistruktuuriasutamiseks ja selle tegevuse arendamiseks.

(7) Varistruktuuri tegevusest laekunud summad kantakse pärast käesoleva paragrahvi lõike 6 järgi tehtud kulude mahaarvamist järelevalvemetkonna kaudu riigieelarvesse.»;

3) paragrahv 17³ tunnistatakse kehtivuse kaotanuks.

§ 46. Sõjaaja riigikaitse seaduse täiendamine

Sõjaaja riigikaitse seaduse(RT I 1994, 69, 1194) § 12 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

«(1¹) Kaitseväge ülemjuhatajal on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.»

§ 47. Riigikontrolli seaduse täiendamine

Riigikontrolli seadust(RT I 1995, 11, 115; 23, lk 792, õiend; 1996, 81, 1448; 1997, 5/6, 32; 77, 1311) täiendatakse §-ga 14¹ järgmises sõnastuses:

«§ 14¹. Riigikontrolööri juurdepääs riigisaladusele

Riigikontrolööril on ametikohajärgne õigus juurdepääsuks riigisaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse järelevalvemetkonna ja nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.»

§ 48. Korruptsioonivastase seaduse muutmine

Korruptsioonivastase seaduse(RT I 1995, 14, 170; 68, 1142; 1998, 41/42, 625) § 8 lõige 1 tunnistatakse kehtivuse kaotanuks.

§ 49. Avaliku teenistuse seaduse täiendamine

Avaliku teenistuse seadust(RT I 1995, 16, 228; 1999, 7, 112) täiendatakse §-ga 39¹ järgmises sõnastuses:

«§ 39¹. Lisatasu riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise eest

Teenistujale (välja arvatud politseiametnik), kes töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu loa omamine, makstakse lisatasu kuni 50 protsenti tema ametipalgast.»

§ 50. Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite võirelvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse muutmine

Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduses(RT I 1995, 17, 233) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 8 lõikes 1 asendatakse sõnad «kuid kelle kohta käivad andmed ei ole käesoleva seaduse § 101. lõikes sätestatud asjaoludel riigisaladus» sõnadega «kui tema kohta käivad andmed ei ole riigisaladus»;

2) paragrahv 10 tunnistatakse kehtivuse kaotanuks.

§ 51. Rahuaaja riigikaitse seaduse täiendamine

Rahuaaja riigikaitse seaduse(RT I 1995, 18, 240; 1996, 25, 519; 49, 953)§ 20 täiendatakse lõikega 4järgmises sõnastuses:

«(4) Kaitseväe juhatajal on ametikohajärgne õigusjuurdepääsuks riigisaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetäitmiseks.»

§ 52. Riigivaraseaduse täiendamine

Riigivaraseaduse(RT I 1995, 22, 327; 1996, 36, 738; 40, 773; 48, 942;81, 1446; 1997, 45, 724; 1998,30, 409) § 3 täiendatakse lõikega 1¹järgmises sõnastuses:

«(1¹) Kinnisasja ega sellega seotud asjaõigust, samutivallasasja, rahaliselt hinnatavat õigust ega kohustustei kanta riigivara registrisse, kui see võib kaasa tuua riigisaladuse avalikukstuleku.»

§ 53. Riigihangete seaduse muutmise

Riigihangete seaduse(RT I 1995, 54, 883; 1997, 9, 79; 1998, 38, 561)§ 4 lõiget 3 täiendatakse punktiga 1¹järgmises sõnastuses:

«1¹) Kaitsepolitsei ameti ja Valitsussidehanked;»

§ 54. Vabariigi Valitsuse seaduse täiendamine

Vabariigi Valitsuse seadust(RT I 1995, 94, 1628; 1996, 49, 953; 88,1560; 1997, 29, 447; 40, 622; 52,833; 73, 1200; 81, 1361 ja 1362; 87, 1468; 1998, 28, 356; 36/37, 552; 40, 614; 107, 1762; 111,1833)täiendatakse §-ga 3¹järgmises sõnastuses:

«§ 3¹. Vabariigi Valitsuse liikmejuurdepääs riigisaladusele

Vabariigi Valitsuse liikmel on ametikohajärgne õigusjuurdepääsuks riigisaladusele Eesti Vabariigipõhiseaduse ja seadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannete täitmiseks.»

§ 55. Arhiiviseaduse muutmise

Arhiiviseaduse(RT I 1998, 36/37, 552) § 42lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(1) Riigisaladust sisaldavale arhivaalile juurdepääsu korrasätestab riigisaladuse seadus ja selle alusel antud õigusaktid.»

§ 56. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku täiendamine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikku(RT I 1998, 43--45, 666; 108/109,1783) täiendatakse §-ga 8¹järgmises sõnastuses:

«§ 8¹. Juurdepääsriigisaladusele

(1) Kohtunikul on ametikohajärgne õigus juurdepääsuksriigisaladusele Eesti Vabariigi põhiseaduse jaseadustega ning nende alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesannetäitmiseks.

(2) Protsessiosalisel või tema esindajal on õigusjuurdepääsuks riigisaladusele põhjendatud teadmised vajadusel vastava tasemega riigisaladusele juurdepääsu loa olemasolu korral või «konfidentsiaalse» või «salajase» tasemegariigisaladusele kohtu põhjendatud määruse alusel, kui see on tsiviilasjalahendamisel vältimatult vajalik.

(3) Kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu«konfidentsiaalse» või «salajase» tasemega riigisaladusele, kui see seab ohtu jälitustegevuse seaduse § 8 lõike 1 punktides 2, 3 ja 4 sätestatud kohustuste täitmise, ja«täiestisalajase» tasemega riigisaladusele.»

§ 57. Varasema riigisaladuse seaduse kehtetuks tunnistamine

Riigisaladuse seadus (RT I 1997, 81, 1361) tunnistatakse kehtetuks.

Riigikogu aseesimees AntsKÄÄRMA